

ساده

۱- در جاهای خالی علائم نگارشی مناسب قرار دهید. (. ، ؛ !)

هرمز به پسرانش گفت (:) گوش کنید () هنوز هم دیر نشده (،) آیا مایلید که تسلیم مغول ها شویم (؟)

۲- داستان «دریاقلی» اثر کیست؟

پاسخ: داستان «دریاقلی» نوشته ی محمدرضا ترکی است

متوسط

۳- درستی یا نادرستی عبارت های زیر را مشخص کنید.

الف) گنجشک و جبرئیل از آثار حسن حسینی است. صحیح (ص) غلط ()

ب) برای شمردن اجزای یک چیز از علامت « ، » استفاده می شود. صحیح () غلط (غ)

ج) تاریخ دقیق شهادت شهید تندگویان در کتاب های تاریخی ثبت شده است. صحیح () غلط (غ)

۴- جاهای خالی متن زیر به ترتیب با کدام حروف ربط کامل می شود؟

« یک روز یکی از نزدیکان خسرو پرویز ماجرای عشق فرهاد را شنید آن را برای پادشاه تعریف کرد. او گفت:

فرهاد شیفته ی شیرین شده است، شیرین نسبت به او دلبستگی ندارد. فرهاد باید از عشق

شیرین منصرف شود.»

پاسخ:

« یک روز یکی از نزدیکان خسرو پرویز ماجرای عشق فرهاد را شنید و آن را برای پادشاه تعریف کرد. او گفت: فرهاد

شیفته ی شیرین شده است، اما شیرین نسبت به او دلبستگی ندارد. بنابراین فرهاد باید از عشق شیرین منصرف شود.»

۵- واژه ی «جبهه» در بیت زیر به چه معناست؟

« شب نیست که در پایش تا روز به صد زاری / یا جبهه نمی سایم یا چهره نمی مالم »

پاسخ:

در بیت صورت سؤال شاعر میگوید: « هر شب تا به روز، چهره و پیشانی به پای محبوب می ساید و می مالد. » دقت

کنید یکی از معانی «جبهه»، «پیشانی» است.

۶- در داستان «تندگویان»، نویسنده، شهید تندگویان را به کدام پیامبر تشبیه کرده است؟

پاسخ:

در پایان داستان «تندگویان»، نویسنده، شهید تندگویان را به حضرت یوسف (ع) تشبیه کرده است که پس از گم شدن، سرانجام، به وطن خویش برمیگردد.

۷- در جاهای خالی به ترتیب کدام علائم نگارشی قرار میگیرد؟

آن مرد گفت: «ای حکیم! از من چه رنج آمد که چنین تنگدل گشتی؟»

۸- نویسنده ی متن «دریاقلی» کیست؟

پاسخ: نویسنده ی متن «دریاقلی»، «محمدرضا ترکی» است.

دشوار

۹- با توجه به بیت داده شده به سوالات زیر پاسخ دهید.

دریاقلی! به وسعت دریاست نام تو / تاریخ در تلفظ نام تو الکن است.

الف، منادا را بنویسید.

ب، تشبیه و ارکان آن را بنویسید.

ج، کدام کلمه نشان می دهد که بیت مبالغه دارد؟

پاسخ:

الف، دریاقلی منادا است.

ب، دریاقلی، مشبه - دریا مشبه به - ادات تشبیه حذف شده - وسیع بودن وجه شبه

ج، کلمه الکن مبالغه دارد یعنی نام دریا قلی به قدری سخت و بزرگ است که تاریخ برای گفتن نامش به لکنت می افتد.

۱۰- غلط های املایی موجود در متن زیر را بیابید و شکل صحیح آن ها را بنویسید.

دریا قلی در یک شب تاریک، ناگهان متوجه شد که سربازان دشمن بعسی به سورتی غافلگیر کننده از رودخانه ی بهمن شیر گذشته اند و می خواهند شهر محاصره شده ی آبادان را به اشتغال کامل خود در بیاورند.

پاسخ:

بعسی ← بعضی / سورتی ← صورتی / مهاسره ← محاسره / اشقال ← اشغال

۱۱- با توجه به ابیات پاسخ دهید.

بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست/ بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

والله که شهر بی تو مرا حبس میشود/ آوارگی و کوه و بیابانم آرزوست

زین هم‌رهان سست عناصر دلم گرفت/ شیر خدا و رستم دستانم آرزوست

گوشم شنید قصه‌ی ایمان و مست شد/ کو قسَم (سهم) چشم صورت ایمانم آرزوست»

در کدام بیت، به نشانه‌ی نگارشی «علامت سؤال» نیاز است؟

پاسخ: مصراع دوم بیت چهارم پرسشی بوده و نیاز به علامت سؤال دارد.

ساده

۱۲- در جمله‌ی کدام گزینه، علائم نگارشی به کار رفته نادرست است؟

۱) دشمنان به هر سه‌ی ما (وطن، شما و من)، تاخته‌اند؛ اما به یاری خدای بزرگ، همه باهم، همچنان پابرجا و استواریم.

۲) هدهد گفت: «چندان بیخبر هم نیستم؛ مگر خبر تازه‌ای است!»

۳) اگر اندکی کوتاهی میکرد، خدا میدانست چه اتفاقات ناگواری میافتاد!

۴) آری، همه‌ی آن بزرگان علم و ادب، فرزندان من هستند؛ فرزندان‌ی که بر شکوه وطن و من افزوده‌اند.

پاسخ: گزینه‌ی «۲»

هدهد گفت: «چندان بیخبر هم نیستیم؛ مگر خبر تازه‌ای است؟»

۱۳- کدام گزینه در مورد شهید محمدجواد تندگویان نادرست است؟

۱) او در دوره‌ی سربازی به جرم انتشار اعلامیه‌ی امام خمینی (ره) بازداشت شد.

۲) او در دانشکده‌ی نفت آبادان، در رشته‌ی مهندسی پالایش نفت تحصیل کرد.

۳) او در دوران جنگ ایران و عراق، وزیر نفت در دولت جمهوری اسلامی بود.

۴) او در آذرماه ۱۳۷۰ به شهادت رسید.

پاسخ: گزینه‌ی «۴» زمان شهادت شهید تندگویان نامعلوم است، اما پیکر ایشان در آذر ماه ۱۳۷۰ وارد ایران شد.

۱۴- در کدام بیت، به نشانه ی نگارشی «علامت سؤال» نیاز است؟

«بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست/ بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

والله که شهر بی تو مرا حبس میشود/ آوارگی و کوه و بیابانم آرزوست

زین هم‌رهان سست عناصر دلم گرفت/ شیر خدا و رستم دستانم آرزوست

گوشم شنید قصه ی ایمان و مست شد/ کو قسَم (سهم) چشم صورت ایمانم آرزوست»

۱) بیت چهارم ۲) بیت سوم ۳) بیت دوم ۴) بیت اول

پاسخ: گزینه ی «۱»

مصراع دوم بیت چهارم پرسشی بوده و نیاز به علامت سؤال دارد.

۱۵- در قطعه شعر زیر، کدام کلمه نهاد نیست؟

«دلا دیدی آن عاشقان را؟

جهانی رهایی در آوازشان بود

و در بند، حتّی

قفس شرمگین از شکوفایی شوق پروازشان بود!»

۱) رهایی ۲) بند ۳) تو (پنهان) ۴) قفس

پاسخ: گزینه ی «۲» دقّت کنید عبارت «و در بند، حتّی» اصلاً جمله نیست که نهاد داشته باشد.

نهادهای دیگر جملات:

«تو آن عاشقان را دیدی؟»: تو

«جهانی رهایی در آوازشان بود»: رهایی

«قفس شرمگین از شکوفایی شوق پروازشان بود»: قفس

۱۶- مفهوم کدام بیت با عبارت زیر ارتباط بیشتری دارد؟

«آنان که میدانند، خاموش مانده‌اند.»

۱) چو خواهی که گویی نفس بر نفس / نخواهی شنیدن مگر گفت کس

۲) کم گوی و گزیده گوی، چون دُر / تا ز اندک تو، جهان شود پر

۳) حذر کن ز نادان ده مرده گوی / چو دانا یکی گوی و پرورده گوی

۴) هر که را اسرار حق آموختند / مهر کردند و دهانش دوختند

پاسخ: گزینه ی «۴»

مفهوم عبارت صورت سؤال و بیت گزینه ی «۴» این است که هر کس اسرار و حقیقت غیب را بداند، آن را برملا نمی کند و همیشه ساکت و بدون حرف باقی میماند.

۱۷- با توجه به درس «دریاقلی» کدام گزینه درست آمده است؟

۱) مزار شهید دریاقلی در شهر آبادان است.

۲) به مردم آبادان و مدافعان آبادان در عملیات بیت المقدس توانستند نفوذ دشمن را به آبادان ناکام بگذارند.

۳) نویسنده داستان دریاقلی محمدرضا سرشار است.

۴) دریاقلی در عملیات کوی ذولفقاری به شدت زخمی شد و در راه انتقال به پشت جبهه به شهادت رسید.

پاسخ: گزینه ی «۴»

۱) در شهر تهران، ۲) عملیات کوی ذوالفقاری، ۳) محمدرضا ترکی

۱۸- در مکان های مشخص شده چه نشانه های نگارشی کاربرد دارد؟

دریاقلی رکاب بزن یا علی بگو چشم انتظار همت تو دین و میهن است.

۱) ! ← ، ← ، ← ۲) ! ← . ← ← ۳) ، ← ← ← ۴) ، ← ← ←

پاسخ: گزینه ی «۱»

۱۹- مصرع اول بیت «تاریخ در تلفظ نام تو الکن است» در کدام گزینه آمده است؟

۱) تکلیف شهر خاطره های تو، روشن است. ۲) دریاقلی! رکاب بزن، یا علی بگو

۳) چشم انتظار همت تو دین و میهن است. ۴) دریاقلی! به وسعت دریاست نام تو

پاسخ: گزینه ی «۴»

۲۰- ساختار کدام واژه با سه واژه ی دیگر متفاوت است؟

- (۱) نمکدان (۲) سنگدان (۳) تیردان (۴) سخن دان

پاسخ: گزینه ی «۴»

در سه گزینه ی دیگر «دان» جزء کلمه است.

۲۱- در همه ی گزینه ها دو واژه مترادف هستند، به غیر از

- (۱) سستی و ضعف (۲) تاخیر و درنگ (۳) ارزش و اهمیت (۴) فراز و فرود

پاسخ: گزینه ی «۴» متضاد هستند.

۲۲- در کدام گزینه واژه ی مشخص شده اشتباه معنا شده است؟

(۱) همچو حافظ غریب در ره عشق / به مقامی رسیده ام که مپرس. (ناآشنا)

(۲) (منتظر دریاقلی) رکاب بزن، یا علی بگو / چشم انتظار همت تو، دین و میهن است.

(۳) دریاقلی به وسعت دریاست نام تو / تاریخ در تلفظ نام تو الکن است. (ناشنا)

(۴) گر رسد دشمنی برای وطن / جان و دل رایگان بیفشانیم. (بدون مزد)

پاسخ: گزینه ی «۳»

الکن: کسی که زبانش به هنگام صحبت گیر می کند.

۲۳- کدام گزینه درست است؟

(۱) محمدجواد تندگویان در رشته ی مهندسی پالایش نفت دانشگاه تهران تحصیل کرد.

(۲) تندگویان در سال ۱۳۵۹ همراه با معاونان خود به اسارت دشمن درآمد.

(۳) سرانجام، مدافعان حقوق بشر یاری رساندند تا پیکر ایشان به وطن بازگردد.

(۴) اسلامی تندگویان پس انتخاب از شد. پیروزی انقلاب اسلامی به عنوان وزیر دفاع در دولت جمهوری انتخاب شد.

پاسخ: گزینه ی «۲» بررسی سایر گزینه ها:

گزینه ی «۱»: محمدجواد تندگویان در دانشگاه آبادان تحصیل کرد.

گزینه ی «۳»: مدعیان دروغین حقوق بشر هیچ کمکی نکردند تا پیکر شهید تندگویان به وطن بازگردد.

گزینه ی «۴»: تندگویان پس از پیروزی انقلاب اسلامی به عنوان وزیر نفت در دولت جمهوری اسلامی انتخاب شد.

۲۴- کدام بیت با مفهوم شعر زیر تناسب مفهومی ندارد؟

«دلا، دیدی آن عاشقان را؟ / جهانی، رهایی در آوازشان بود / و در بند، حتی / قفس، شرمگین از شکوفایی شوق پروازشان بود!»

۱) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

۲) مهین مهرورزان که آزاده اند / بریزند از دام جان تارها

۳) زشت باید دید و انگارید خوب / زهر باید خورد و انگارید قند

۴) ای سرو پای بسته به آزادگی مناز / آزاده من که از همه عالم بریده ام

پاسخ: گزینه ی «۳»

در ابیات صورت سؤال و گزینه های «۱»، «۲» و «۴»، به مفهوم آزادی و آزادگی اشاره شده است، اما بیت گزینه ی «۳» به مفهوم خوش بینی اشاره دارد.

۲۵- کدام گزینه در مورد شهید دریاقلی سورانی نادرست است؟

۱) شهید سورانی در ماه های پایانی جنگ تحمیلی، مانع سقوط شهر آبادان شد.

۲) شغل شهید سورانی، اوراق فروشی بود.

۳) شهید سورانی به همراه فرزند خردسال خود در گورستانی از ماشین های فرسوده درحاشیه ی آبادان زندگی می کرد.

۴) مزار شهید سورانی در بهشت زهرا (س) در شهر تهران قرار دارد.

پاسخ: گزینه ی «۱» شهید سورانی در ماه های نخست جنگ تحمیلی، مانع سقوط شهر آبادان شد.

۲۶- در کدام گزینه، علائم نگارشی به درستی به کار نرفته اند؟

۱) آقا معلم به من اشاره کرد و گفت: «بچه ها! این هم آقا یونس شما!»

۲) اگر نمی توانست. به موقع خود را به شهر برساند، خدا میدانست چه اتفاقات ناگواری می افتاد.

۳) آری، همه ی بزرگان . علم و ادب، فرزندان من هستند؛ فرزندانی که بر شکوه و شوکت من افزوده اند.

۴) رستم بار دیگر در چشمه، شستوشو میکند؛ آنگاه با خدای خود به راز و نیاز می پردازد

پاسخ: گزینه ی «۲» در پایان عبارت گزینه ی «۲» باید علامت تعجب به کار رود:

اگر نمیتوانست به موقع خود را به شهر برساند، خدا میدانست چه اتفاقات ناگواری میافتاد!
برخی از علائم نگارشی و کاربرد آنها عبارت است از:

-نقطه (.) : علامتی است که توقف در خواندن را نشان میدهد و در پایان جمله میآید.

-ویرگول یا درنگما (،) : نشانهای برای درنگ کوتاه است که میان عبارت ها یا جمله ها و برای جدا کردن کلمه یا عبارت توضیحی یا جدا کردن اسمهای اشخاص و ... به کار میرود.

-دو نقطه (:) : پیش از نقل قول مستقیم، هنگام توضیح دادن، شمردن اجزای یک چیز و هنگام معنی کردن کلمه به کار میرود.

-علامت سؤال (?) : در پایان جمله ای پرسشی یا برای نشان دادن شک و تردید یاریشخند و ... به کار میرود.

-نشانه ی بیان عاطفه یا تعجب (!) : در پایان جملات تعجبی و جمله هایی به کار میرود که یکی از حالات عاطفی مثل آفرین، تأکید، افسوس، آرزو، دعا، ندا و ... در جمله باشد.

۲۷- کدامیک از مفاهیم زیر، ارتباطی با مفهوم درس «دریاقلی» ندارد؟

۱) تقویت روحیه ی دلاوری و جانفشانی ۲) تقویت روحیه ی مقاومت و پایداری

۳) آشنایی با عملیات های جنگ ایران و عراق ۴) آشنایی با دلاوران گمنام ایرانی

پاسخ: گزینه ی «۳» گزینه های «۱»، «۲» و «۴» جزء مفاهیم درس «دریاقلی» هستند. هدف از داستان «دریاقلی»، آشنایی با عملیات های جنگی نیست.

دشوار

۲۸- با توجه به زندگی شهید تندگویان، کدام گزینه صحیح نیست؟

۱) تندگویان پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، مدیر شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب شد.

۲) تندگویان در دوران تحصیل، بیشتر مخارج تحصیل خود را از راه کار کردن تأمین می کرد.

۳) در زمان صحنه های جنگ پرخطر تحمیلی جنگ حضور تندگویان مرتباً در کنار کارگران و مهندسان و در نزدیکی صحنه های پرخطر جنگ حضور میافت.

۴) شهید تندگویان پس از اسارت، به بغداد فرستاده شد.

پاسخ: گزینه ی «۱» تندگویان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، مدیر شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب شد.

۲۹- بیت کدام گزینه، بیشترین ارتباط را با عبارت زیر دارد؟

«و در بند، حتی / قفس، شرمگین از شکوفایی شوق پروازشان بود!»

۱) ای شهیدان، عشق مدیون شماست / هر چه ما داریم از خون شماست

۲) خاک دشمن همیشه شاهد بود / روح آزاد بود، آزاده

۳) بر صلح و جنگ اهل جهان اعتماد نیست / چون صلح می کنند مہیای جنگ باش

۴) سالهای اسارتت بیشک / بابت انتظار طی میشد

پاسخ: گزینه ی «۲» عبارت صورت سؤال و بیت گزینه ی «۲»، هر دو به آزادی روح و پرواز روح آزادگان، حتی در قفس و در اسارت اشاره دارند.

۳۰- با توجه به ابیات به پرسش های زیر پاسخ دهید.

«بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

والله که شهر بیتو مرا حبس میشود / آوارگی و کوه و بیابانم آرزوست

زین هم‌هان سست عناصر دلم گرفت / شیر خدا و رستم دستانم آرزوست

گوشم شنید قصه ی ایمان و مست شد / کو قسّم (سهم) چشم صورت ایمانم آرزوست» در کدام بیت، به نشانه ی نگارشی «علامت سؤال» نیاز است؟

۱) بیت چهارم ۲) بیت سوم ۳) بیت دوم ۴) بیت اول

پاسخ: گزینه ی «۱»

مصراع دوم بیت چهارم پرسشی بوده و نیاز به علامت سؤال دارد.

۳۱- کدام بیت با سرانجام پیکر پاک شهید تندگویان مرتبط است؟

۱) بدین شکسته ی بیت الحزن که میآرد؟ / نشان یوسف دل از چه زرخدانش

۲) الا ای یوسف مصری که کردت سلطنت، مغرور / پدر را بازپرس، آخر کجا شد مهر فرزندی؟

۳) یوسف گم گشته باز آید به کنعان، غم مخور / کلبهی احزان شود روزی گلستان غم مخور

۴) یوسف عزیزم رفت، ای برادران رحمی / کز غمش عجب بینم حال پیر کنعانی

پاسخ: گزینه ی «۳» با توجه به اینکه کشور عراق، پیکر پاک شهید تندگویان را تا مدّت ها به ایران تحویل نمیداد، گم شدن پیکر ایشان به گم شدن حضرت یوسف (ع) تشبیه شده است. عاقبت در آذر ماه سال ۱۳۷۰ پیکر پاک ایشان به وطن بازگشت.

۳۲- بیت کدام گزینه با شعر زیر هم مفهوم است؟

«دلا، دیدی آن عاشقان را؟»

جهانی، رهایی در آوازشان بود

و در بند، حتّی، قفس، شرمگین از شکوفایی شوق پروازشان بود!

۱) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد؟ / اکسیر عشق بر مسمّ (وجودم) افتاد و زر شدم

۲) ای سرو پای بسته به آزادگی منازل / آزاده من که از همه عالم بریده ام

۳) عشق را خواهی که تا پایان بری / بس که بپسندید باید ناپسند

۴) هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش / باز جوید روزگار وصل خویش

پاسخ: گزینه ی «۲»

شعر صورت سؤال به این مفهوم اشاره میکند که عاشقان واقعی آزاده اند و از قید و بنداین جهان رها شده اند. این مفهوم در بیت گزینه ی «۲» نیز آمده است.

۳۳- در کدام گزینه، نشانه ی نگارشی به کار رفته نادرست است؟

۱) حتماً دریافتید که مقصودم از این فرزندان عزیز، چه کسانی هستند!

۲) آری، گمان شما درست است؛ نام من فارسی است؛ زبان فارسی.

۳) آقا معلم به من اشاره کرد و گفت: «بچه ها، این هم آقا یونس شما!»

۴) من، چند چهره دارم: یکی آوا و صدا که در گفتار ظاهر می شود و شما با گوش دادن، آن را می فهمید.

پاسخ: گزینه ی «۳»

در عبارت گزینه ی «۳»، واژه ی «بچه ها» مورد خطاب قرار گرفته است؛ بنابراین بعد از آن باید علامت تعجب (!) بیاید.

۳۴- کدام کلمه در قطعه شعر زیر نهاد نیست؟

«دلا دیدی آن عاشقان را؟»

جهانی رهایی در آوازشان بود

و در بند، حتی

قفس شرمگین از شکوفایی شوق پروازشان بود!

(۱) تو (پنهان) (۲) رهایی (۳) بند (۴) قفس

پاسخ: گزینه ی «۳»

دقت کنید عبارت «و در بند، حتی» صلاً جمله نیست که نهاد داشته باشد. نهادهای دیگر جملات:

«تو آن عاشقان را دیدی؟»: تو

«جهانی رهایی در آوازشان بود»: رهایی

«قفس شرمگین از شکوفایی شوق پروازشان بود!»: قفس

۳۵- کدام داستان، مصداقِ داستانِ «هر که بامش بیش، برفش بیشتر» است؟

(۱) پادشاهی مال فراوانی به زاهدی داد تا میان دیگر زاهدان پخش کند. مدتی بعد، زاهد بازگشت و پاسخ همان داد و همان پول را به پادشاه برگرداند. پادشاه گفت: «این چه حکایت است؟» زاهد پاسخ داد: «کسی که زاهد است نمی ستاند و آن کس که می ستاند زاهد نیست.»

(۲) زاهدی را به پادشاهی شهر برگزیدند. به خیال آنکه مال و قدرت فراوان برای او را از آسایش بیشتری دارد، پذیرفت. اندکی یکی از دوستانش و او را از سختی های پادشاهی، نالان دید و گفت: «دیدی؟ و از این زاویه به مال داری نگاه نکرده بودی.»

(۳) از صاحب اندیشه ای پرسیدند: «آفتاب که این همه فایده و زیبایی دارد، چرا نشنیده ایم که کسی او را دوست داشته باشد؟» پاسخ داد: «برای آنکه هر روز میتوان خورشید را دید و اگر کم میدیدیمش، محبوب تر می بود.»

(۴) از عبادت کنندهای حکایت میکنند که شبی ده بار شام میخورد و تا سحر قرآن و نماز میخواند و مناجات میکرد. صاحب اندیشه ای داستانش را شنید و گفت: «اگر نیم وعده شام میخورد و میخوابید، از حالا فاضل تر می بود.»

پاسخ: گزینه ی «۲»